

– hiányosságaikkal együtt is – mind nagyobb jelentőségre tesznek szert.

Az alábbi két címen nemcsak az említett, de egyéb e-mail címadatbázisok adatai is megtalálhatók:

<http://home.netscape.com/home/internet-white-pages.html>

http://www.yahoo.com/Reference/White_Pages/Individuals/

/NOTESS, G. R.: Email address databases. = Database, 19. köt. 5. sz. 1996. p. 85–88./

(Lengyel Monika)

Csaljunk ki előnyös recenziót CD-ROM-kiadványunkról

Közismert, hogy egy terméknek az a leghatékonyabb marketingje, ha egy elfogulatlan barát személyesen ajánlja. A globális média korszakában a recenzens vette át ennek az elfogulatlan barátnak a szerepét. A recenzió sikerre viheti vagy porba taszíthatja a terméket.

A recenzens olyasvalaki, aki mindent látott, jobban ismeri a piacot, mint a többi vásárló, s aki attól sem riad vissza, hogy megsértse az érzéseinket, legalábbis ha jól végzi a dolgát. Ma – legalábbis a fogyasztó szemszögéből – sajnos túl sok recenzens nem tesz mást, mint megismétli azt, amit a lemezkiadó propagandaanyagában vagy a CD-ROM csomagolásán olvashat.

Amikor recenzióról beszélünk, túl egyszerű csak a közfogyasztási termékekre gondolunk. Az üzleti és a szakmai kiadványok is profitálhatnak a recenzióból, ha az megfelelő szakfolyóiratban jelenik meg. Önnek, mint kiadónak bizonyára az a célja, hogy pozitív recenzió jelenjen meg a termékéről. Győződjön meg arról, hogy terméke a saját laboratóriumán kívül is jól működik. Mellékeljen hozzá releváns információt, világos, impozáns stílusban.

Alapvető, hogy próbálja a lehető legkönnyebb és legérdekesebbé tenni a recenzens munkáját. Ne a recenzióra küldött összeállítás legyen az, amin pénzt vagy erőfeszítést akar megspórolni. Vonja be ennek elkészítésébe a legjobb reklámszövegírókat, grafikusokat, PR szakembereket, akiket cége megengedhet magának. A recenziókiadás sikere függ attól is, hogy mennyire tudja termékét ahhoz a kiadványhoz illeszteni, amely azt érdekesnek találja olvasói számára. Ez utóbbinak a felmérése a szerkesztőkkel való telefonbeszélgetésekkel kezdődhet. Meg kell érteni, hogy a többi CD-ROM-kiadó is szeretné, ha termékét megemlítenék, mondjuk a *Newsweek CyberScope* rovatában, így az ilyen oldalak szerkesztőinek asztalát elboríttják a recenziós példányok mázsái. Amikor telefonál, keltsen pozitív benyomást, majd gyorsan köszönjön el. Ha eleve tudja, hova kell a recenziós csomagot küldeni, ne is telefonáljon, hanem a borítékra írt „Recenzióra” jelöléssel küldje el a

lemezt, majd az beszél magáért. A recenziós példány megfelelő helyre küldése a siker legfontosabb eleme.

KÉT MÓDSZER A BETÖRÉSRE: PR CÉGEK ÉS SAJTÓADATBÁZISOK

Módszerek százaival érhetjük el, hogy termékünkről recenzió jelenjen meg. Tudnunk kell azonban, hogy ezek milyen kapcsolatban vannak a megcélzott piaccal, és hogy potenciális fogyasztóink mit olvasnak, kinek hisznek. Ha sikerül a megfelelő sajtótermékeket megtalálnunk recenziós összeállításunkkal, ezzel nekik is lehetőséget kínálunk arra, hogy kiszolgálják közönségüket. Természetesen nem minden CD-ROM-kiadónak van megfelelő gárdája vagy megfelelő tapasztalata ahhoz, hogy maga végezze PR tevékenységét, de számos, ezzel hivatásszerűen foglalkozó cég található.

Ha nem a PR cégeket választjuk, erre specializált, sűrűn aktualizált adatbázisok segíthetnek a megfelelő lapok megtalálásában, amelyek áttekinthetést adnak a számítástechnikához kapcsolódó periodikumokról, részletes információval minden egyes lapról, például a szerkesztőségi hierarchiáról, hogy kivel kell felvenni a kapcsolatot a recenzióval kapcsolatban, a példányszámról, az olvasóközönség megoszlásáról.

Találhatunk ilyen jellegű információt a könyvtárakban is. Bármelyik tájékoztató könyvtáros meg tudja mutatni azokat a forrásokat, amelyekből a lapok olvasóközönsége, példányszáma stb. megismerhető.

PILLANTÁS A RECENZIÓK VILÁGÁBA

Beletelt néhány évbe, mire az újságról-társadalom annyira elfogadta a CD-ROM-kiadványokat, hogy most már nyomtatott kiadványokban, a könyvrecenziók között találhatunk róluk ismertést. Már a *New York Times Review of Books*ban is megjelentek ilyenek, a könyvklubok ajánlataiban is találkozhatunk velük. Nem számítástechnikai lapokban ismertetést megjeleníteni nem könnyű,

de nem is lehetetlen. A Cyberflix cég *Dust* című lemezéről például nemcsak a *Newsweekben* (1995. szept. 4.) és a *Playboyban* (1995. szept.) jelent meg recenzió, hanem számos napilapban és számítástechnikai folyóiratban is.

Hagyományos recenziós kiadványok

Nyilvánvalóan fontos, hogy elérjük a fogyasztókat, de a döntő az, hogy a könyvkereskedőket, marketingszakembereket és könyvtárosokat elérjük. Nekik szólnak az olyan hagyományos kiadványok, mint például a *Publishers' Weekly*, az *American Booksellers* és a *Booklist*. A *Publishers' Weekly* például hírt ad azokról a cégekről, amelyek CD-ROM-kiadási programba kezdenek, cikkeket és híreket közöl a CD-ROM-kiadásról. Újabban ez a lap multimédia recenziókat is közöl.

Általános fogyasztói magazinok, heti hírmagazinok, napilapok, könyvek

Valamennyi fent említett típus jelentet meg recenziókat CD-ROM-kiadványokról. Mivel például a *Time* és a *Newsweek* milliós példányszámban jelenik meg, a *Business Week* viszont a képzett számítógép-fogyasztók piacát éri el, mind kívánatos csatornák ahhoz, hogy a CD-ROM-kiadványokat legalább megemlítsék.

A *Business Week* szerkesztőségét például nagyon érdeklik azok a lemezek, amelyek az üzleti érdeklődésű fogyasztókat célozzák meg, illetve valamilyen érdekes üzleti vagy műszaki fejlődési irányt aknáznak ki. Hetente legalább egy-két ilyen terméket megemlítenek. Az *Entertainment Weekly* az elsők között nyitott rovatot multimédia kiadványok ismertetésének. Hetente 5–10 kiadványról jelenik meg rövid recenzió itt, valamint egy hosszabb cikk, amely gyakran a CD-ROM-termékek valamelyik csoportját tekinti át. A *Wall Street Journal* recenzense, *Walter Mossberg* gyakran foglalkozik új CD-ROM-kiadványokkal, különösen olyanokkal, amelyek új termék kategóriát vagy funkciót képviselnek.

Számos ilyen jellegű könyv is megjelenik. *Mike Langberg CD-ROM Superguide*-jának anyaga eredetileg a *San Jose Mercury News* CD-ROM rovatában jelent meg. Az alapos kritikákból készített kötetet várhatóan évente aktualizálják. Ehhez hasonlóan a *David D. Busch* által szerkesztett *Que's 1995 CD-ROM Buyer's Guide* egy-egy oldalnyi ismertetést jelentet meg 225 népszerű címről.

Számítástechnikai folyóiratok

Ákár tetszik, akár nem, a fogyasztói CD-ROM-piac a számítógépes üzletágból nőtt ki. Az ehhez kapcsolódó periodikumok nagy példányszámban jelennek meg, általában 500 ezer és 800 ezer kö-

zött, és nagy a hatásuk. Mindegyik számukban megjelentetnek különböző terjedelmű CD-ROM-kritikákat, és évente kiválasztják a legjobb kiadványokat. Például a *BYTE* magazin minden számában 1–3 kritika jelenik meg CD-ROM-termékekről. A *Macworld* minden számában több kritikát jelentet meg, s cikkeikben is gyakran tárgyalják a CD-ROM-kiadványokat. A magazinok közül érdemes még megemlíteni a következőket: *MacUser*, *MacWeek*, *PC/Computing*, *PC Magazine* és *PC World*.

A LEGFONTOSABB RECENZIÓKÖZLŐ KIADVÁNYOK

Fogyasztói CD-ROM/multimédia periodikumok

Az alábbi periodikumokat tekinthetjük a recenzió megjelentetésére alkalmasaknak, mivel a potenciális vásárlók nagy része ezeket olvassa. Becslések szerint azonban az Egyesült Államokban 20 millió CD-ROM-olvasó található, ugyanakkor a felsorolt lapok példányszáma nem nagyon haladja meg a százazretet, ezért kicsit vérszegénynek tűnnek ahhoz, hogy ezek legyenek a recenziók legfőbb lelőhelyei. A józan ész azt diktálja, hogy a piac szélesítéséhez a nagyobb tömegek által olvasott lapokban kellene jelen lenni, de ma még az említett lapok jelentik a fő lehetőséget. Listánk távolról sem teljes, elsősorban az Egyesült Államokban megjelent lapokra koncentrál, még a Nagy-Britanniában megjelenő *CD-ROM User*, *CD-ROM Magazine* és *CD-ROM Now* sem szerepel rajta. A fogyasztói CD-ROM-piacot a játékok uralják, néhány ilyen magazint megemlítenk, sok további azonban nem

CD-ROM Power

Az egyik legújabb lap. Fő célja a recenziók megjelentetése, ezért számonként 50-et is tartalmaz. Elsősorban a szórakozásra és a játékokra koncentrál.

The CD-ROM Reporter

Hírlevél formátumban jelenik meg, számonként 20–30 recenzióval.

CD-ROM Today

Fogyasztói magazin, amely a kiadványok tág körével foglalkozik, számonként mintegy ötvenet mutat be, a játékok és a szórakoztatás mellett referenz- és oktatási címeket is. Az egyes recenziók nem túl kimerítőek, de a színek és a tematikus összeállítások növelik értékét. A magazinhoz általában CD-ROM-melléklet is tartozik, amely demonstrációs összeállításokat tartalmaz a nyomtatott részben bemutatott termékekről.

Computer Life

Bár nem kizárólag CD-ROM-kiadványokkal foglalkozó magazin, az egyes termékekre vonatkozóan sok recenzió és figyelemfelkeltő anyag található benne.

Electronic Entertainment

Kizárólag az elektronikus médiumok, köztük a CD-ROM játékokra való felhasználásával foglalkozik. Számonként 10–20 CD-ROM-termékről közöl recenziót.

HomePC

A számítógépek általános és otthoni felhasználásával kapcsolatos lap. Nincs szemleirovata, de minden számban vannak cikkek az oktatásról, szórakozásról, az otthoni üzletekről, amelyekben a CD-ROM-kiadványok jelentős súllyal szerepelnek.

indelible News!

Új hírlevél, amely kizárólag CD-ROM-kiadványokról szóló recenziókat tartalmaz, lehetne a címe akár *Praktikus útmutató a CD-ROM-termékekhez* is. Minden számban szerepel az új címek listája, az árak összehasonlítása. A recenziók alaposak, de az alkalmazott két szín kevés.

Mac Home Journal

Fogyasztói magazin, otthoni Macintosh-termékek használói számára. Számonként több kiadványról tartalmaz kritikát, hibrid (Macintosh és PC) lemezekről is.

Multimedia World

Az egyik legrégebbi fogyasztói magazin a CD-ROM iránt érdeklődők számára, ez jelenik meg a legnagyobb példányszámban. Minden számban mintegy 50 címről tartalmaz recenziót. Ezek nem túl mélyek, de tematikus összeállításában is sok kapcsolódó CD-ROM-kiadványt említ meg. Kiadják a magazin CD-ROM-változatát is *Multimedia Live!* címen, ez számonként 6–10 demonstrációs összeállítást tartalmaz.

PC Gamer

A játékok piacával foglalkozik, számonként 10–20 játékról ír részletes ismertetést, és ahogy egyre több jelenik meg ezek közül CD-ROM-változatban, úgy nő ennek a médiumnak a súlya.

Ultimate Gamer

Szintén a játékokkal foglalkozik, a számonkénti 15–20 alapos, részletes recenzió mellett még sok továbbit említ meg.

Professzionális CD-ROM/multimédia folyóiratok

A szakmai folyóiratok piaca különösen zavaros fogalom, mert különböző embereknek más-mást jelenthet. A *CD-ROM Professional*, amely a CD-ROM-kiadvánnyal, eszközökkel, technikával foglalkozik, a CD-ROM-termékeket fogyasztói és professzionális csoportra bontja. A fogyasztói az általános vagy tömeges piacot jelenti, ahol játékokat, szórakoztatva tanító lemezeket, otthoni referenzműveket tudnak eladni. A professzionális CD-ROM-termékeket szakembereknek szánják (bankároknak, mérnököknek, jogászoknak, CD-ROM-kiadóknak), de nem mindig egyértelmű az elkülönítés. A lényeg azonban ugyanaz marad, meg kell teremteni a kapcsolatot a termékek és fogyasztók között.

Recenziós orgánumnaként azok számítanak szakmai CD-ROM/multimédia periodikumoknak, amelyek szakmai szempontból figyelik a megjelent kiadványokat. Vannak közöttük olyanok is, amelyek több fogyasztói, mint professzionális termékkel foglalkoznak, legtöbbször nagyobb cikk keretében. Már csak ezért is érdemes ezekhez a lapokhoz recenziós példányt küldeni.

CD-ROM Professional

Az egyetlen formális mód CD-ROM-kiadványok ismertetésére a Resources in Brief rovat, amely professzionális kiadványokat mutat be. A Genre Reports rovat esetenként egy-egy területet jár körbe.

Computer Entertainment News

Elsősorban a CD-ROM-termékek előállításával foglalkozik, de emellett szóba hoz olyan kiadványokat, amelyek új vagy már ma is érvényesülő sikeres fejlődési irányokat testesítenek meg.

Digital Video Magazine (DV)

Különösen érdekes lehet olyan szakemberek vagy jól képzett amatőrök számára, akik digitális videotermekek előállításával foglalkoznak. Recenziókat inkább szoftvertermékekről mint kiadványokról közöl, de van egy rovata a digitális videokiadványok bemutatására is.

Information Today

Újság formátumú, évente 11-szer megjelenő periodikum. CD-ROM Today című rovata professzionális kiadványokkal foglalkozik, a rövid felsorolás mellett tartalmaz néhány nagyon hosszú ismertetést, valódi elemzést egyes kiadványokról, vagy azok csoportjáról. A Multimedia Today rovat a CD-ROM-kiadás fogyasztói oldalát tekinti át hasonló mélységben.

InterActivity

Új, kéthavonta megjelenő lap, csak néhány recenzióval, de nagyszerű cikkekkel, amelyekben egy adott témához kapcsolódóan számos kiadványt vetnek össze, vagy egy adott terméket néznek meg nagyon alaposan.

Media & Methods

Recenziói az oktatáshoz kapcsolódó kiadványokkal foglalkoznak. Cikkeiben egy-egy speciális témát jár körbe.

Morph's Outpost on the Digital Frontier

Technikai jellegű lap, amely a trendeket követő, új ötleteket kereső CD-ROM-előállítók számára érdekes kiadványokról szemléket közöl.

Multimedia Producer

A kiadvány-előállítók számára készül, de szemléket is megjelentet olyan kiadványokról, amelyek sikeresnek bizonyultak a piacon.

MultiMedia Schools

Oktatási kiadványokra specializált, kéthavonta megjelenő lap.

New Media

Bár inkább a kiadvány-előállítók felé forduló, de a fogyasztók körében is népszerű lap, számonként 10–20 recenzióval. Cikkei is sok kiadványt említnek meg.

AZ ÚJ MÉDIUMOK ADTA LEHETŐSÉGEK

Az új médiumok lelkesítő és hasznos utat jelentenek a potenciális vásárlók elérésére. E körbe tartoznak a CD-ROM formátumú magazinok, az online kiadványok és a televízió.

A Bruce DeVries által szerkesztett *The CD-ROM of CD-ROMs* segítségével a vásárlók egyedülálló módon vizsgálhatják meg a kínálatot. Az *Interactive Entertainment* (szintén CD-ROM-on)

magazinszerű formában nyújt recenziókat a fogyasztók számára. A *Nautilus* a CD-ROM magazinok doyenje, amely 6–8 kiadványról mutat be demonstrációs összeállítást és recenziót, külön-külön kiadással Macintoshra és Windowsra. A *BYTE*, a *PC Magazine* és egyre több más számítógépes magazin CD-ROM-változatban is megjelenik.

A nagy fogyasztói online szolgáltatóknak – például CompuServe – mind van CD-ROM fórumuk.

Az Interneten ingyenes levelezőlistákat találhatunk. A *CDPUB* a CD-ROM-kiadás iránt érdeklődők moderált listája, a *CDROMLAN* a CD-ROM-termékek hálózati alkalmazásával és problémáival foglalkozik. Ezek mellett fontos levelezőlista a *CD-ROM News and Reviews Distribution List* (CD-ROM híreket és szemléket terjeszt). Mivel a CD-ROM-piac robbanásszerűen növekedett az elmúlt évben, és több cím jelent meg, mint valaha, a lista gazdája, az NSI Multimedia a CD-ROM-termékek használóinak ingyen tájékoztatói lehetőséget kínál.

Ahogy a CD-ROM általánosan elfogadott terméké vált, egyre több televíziós program foglalkozik vele, például a *CNN Computer Connection*. Ennek keretében *Brian Nelson* elsősorban olyan CD-ROM-kiadványokat mutat be, amelyek arra szolgálnak példaként, hogyan tudja a számítógép javítani életünket.

Mivel a fogyasztók egyre jobban tisztában lesznek azzal, mint tudnak ajánlani a CD-ROM-termékek kiadói, növekszik a recenziók elhelyezésének lehetősége. Továbbra is kemény (vagy az eddiginél is keményebb) harc folyik majd ezekért a helyekért, de ugyanazok az alapelvek érvényesülnek majd: adj ki egy jó terméket, mutasd be érhetően, és nyitott szemmel figyeld ennek lehetséges orgánumait.

/BOWERS, R. A.–KROEKER, K. L.: *Finessing the review from the reviewer.* = *CD-ROM Professional*, 9. köt. 1. sz. 1996. p. 96–98., 100., 102., 104–107./

(Murányi Péter)

Magyar vonatkozású levelezőlisták gyűjteménye

Bánffy Szabolcs összegyűjtötte a magyar vonatkozású levelezőlisták adatait. 88 listát talált, amelyekről bővebb információ (címek, tartalmi leírás, feliratkozáshoz szükséges adatok) a <http://www.webujsg.kibemet.hu> címen található.

/Hír a Katalist levelezőlistáról, 1997. június 4./

(V. P. É.)

Internet-adatok

Az 1996. év végén Európában 8,9 millió Internet-előfizető volt; 2000 végére e szám 35 millióra nő.

Az Internet ma kapcsolt vonalakon érhető el, 2000-re az Internet-forgalom többségében ISDN-vagy bérelt vonalakon fog lebonyolódni.

/Public Network, 7. köt. 2. sz. 1997. p. 18./

(R. Gy.)